

REACTIES VAN LEZERS

GROOTE MOOST

In het februari-nummer van het Natuurhistorisch Maandblad van 1998 (A.J.W. Lenders: De Zoom, de Snep en de Moost; blz. 51-54) wordt gepleit voor het op korte termijn opschonen van de grote plas in het gebied van de Groote Moost. Verheugd kunnen wij u mededelen dat in opdracht van het Zuiveringschap Limburg in januari 1998 de voedselrijke sliblaag uit het ven is verwijderd. Hiermee is als het ware de successie teruggezet en een situatie gecreëerd waarin de van oorsprong aanwezige vengebonden flora en fauna zich kan vestigen.

Zoals in het artikel is vermeld, ligt de Groote Moost in een intensief gebruikt agrarisch landschap. Het waterbeheer van het omliggende gebied is afgestemd op de landbouw hetgeen tot gevolg heeft dat de grondwaterstand de laatste decennia is gedaald. De Groote Moost heeft hierdoor te lijden onder verdroging. Om te voorkomen dat het ven langdurig droogvalt, is besloten om in periodes van aanhoudende droogte, water uit de Noordervaart in te laten. De inlaat is reeds aangelegd door Waterschap Peel en Maasval-

lei. Het kanaalwater bevat echter te veel nutriënten, hetgeen tot eutrofiering in het ven zou leiden. Het water zal daarom worden gezuiverd met behulp van een rietfilter. In het voorjaar van 1998 wordt het filter door het Zuiveringschap aangelegd. Nu deze maatre-

gelen zijn genomen, is het wachten op de terugkeer van de oorspronkelijk aanwezige organismen.

Zuiveringschap Limburg:
Michelle Talsma
Onneke Driessen

KORTE MEDEDELINGEN

EEN NIEUW TIJDSCHRIFT: RAVON

Nederland heeft er een nieuw tijdschrift bij: RAVON. Het is het orgaan van de stichting Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland. Het beoogt een communicatieplatform te zijn voor zowel professionals als amateurs op het gebied van onderzoek en bescherming van reptielen, amfibieën en vissen in Nederland. Voorlopig zal het blad drie maal per jaar verschijnen. Gestreefd wordt echter naar een verschijningsfrequentie van vier maal per jaar.

In het eerste nummer zijn de volgende artikelen opgenomen: De Haarlemmermeer Meerval, De Gladde slang laat zich niet tellen, Amfibieën in kanalen met plasbermen. Kortere items staan in de rubrieken 'Kortom', 'Uit het veld', 'RAVON-nieuws' en 'Boeken'. Een ijzersterke column ontbreekt niet ('RAVONNERS zijn de penose van de respectabele nederlandse natuurbescherming'; 'RAVONNERS zijn namelijk het KOUDBLOEDIGST').

De redactie bestaat uit R. Akkermans, R. Creemers, P. Elbers, Th. de Jongen J. Verhoeven. U kunt lid worden van RAVON door storting van 25 gulden per jaar op giro 5167681 onder vermelding van 'lidmaatschap RAVON', postbus 1413, 6501 BK Nijmegen (tevens redactie-adres). Leden van RAVON krijgen het blad gratis toegezonden.

NACHTVLINDERS IN HET ZONNETJE

Deze zomer organiseren De Vlinderstichting, KNNV en de jeugdnatuurbonden NJN en JNM het veldstudieproject Nachtvinders in het zonnetje.

Doel van het project is: mensen laten genieten van de pracht van nachtvinders en meer bekendheid te geven aan deze diergroep. Veel soorten vliegen ook overdag en lenen

zich goed om in 1998 in het zonnetje gezet te worden.

Voor het veldstudieproject zijn acht goed herkenbare en algemeen voorkomende soorten dagactieve nachtvlinders gekozen. Deze acht zijn in heel Nederland in tuinen, parken, bos, heide en andere terreinen te vinden. Ze staan afgebeeld op een zoekkaart die met verschillende natuurtijdschriften wordt bijgevoegd. Hierop kunnen mensen hun waarnemingen van de acht afgebeelde soorten invullen en terugsturen.

Dit project maakt het op eenvoudige wijze mogelijk voor mensen om buiten bijvoorbeeld in hun eigen tuin nachtvlinders te ontdekken. Een groep vlinders waar tot voor kort nog door bijna niemand naar gekeken werd. Enkele soorten zijn bruikbare indicatoren die ons iets vertellen over de kwaliteit van natuur en milieu.

De verkregen gegevens dragen zo bij aan de kennis die er over deze soorten is. Dit stelt ons in staat sneller te beoordelen waar de leefomgeving van deze soorten wordt bedreigd of verbeterd kan worden. Een deel van de soorten is in de tuin te vinden. Dit maakt mensen erop attent wat de waarde van hun tuin is voor nachtvlinders en bevordert zo het natuurlijk en milieuvriendelijk tuinieren. In 1997 hebben we dit project uitgevoerd onder onze eigen leden en donateurs. Het succes was zo groot dat we dit jaar alle natuur en tuinliefhebbers uitnodigen mee te doen.

Het project loopt van 1 mei tot 1 oktober. De zoekkaart komt in een groot aantal tijdschriften. In de media gaan we de actie regelmatig onder de aandacht brengen. De koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) coördineert het project, De Vlinderstichting draagt zorg voor de inhoudelijke kant.

Voor meer informatie kunt u terecht bij onderstaande instellingen.

Met betrekking tot de algehele coördinatie:
KNNV
Oudegracht 237
3511 NK UTRECHT
tel. 030-2314797

Met betrekking tot de kennis van vlinders:
De Vlinderstichting
Postbus 506
6700 AM WAGENINGEN
tel. 0317-467346

EXCURSIES VAN DE STICHTING CENTRUM VOOR NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE

dinsdag	28-4	20.00 uur	Algemene excursie
woensdag	20-5	21.00 uur	Vogels in de schemering
dinsdag	26-5	20.00 uur	Algemene excursie
zondag	14-6	11.00 uur	Kringlopen: wat gebeurt er met het voedsel als het geconsumeerd is geworden door paarden
dinsdag	30-6	20.00 uur	Algemene excursie
zondag	19-7	11.00 uur	wat voor verdedingsmechanismen hebben planten als ze dreigen opgegeten te worden?
dinsdag	28-7	20.00 uur	Algemene excursie
dinsdag	11-8	19.00 uur	Op zoek naar planten van de kroetwisj en hun verhaal
dinsdag	25-8	19.00 uur	Algemene excursie
zondag	20-9	11.00 uur	Hoe zorgen planten voor hun voortplanting tijdens de zaadverspreiding en welke problemen moeten zij overwinnen
dinsdag	29-9	19.00 uur	Algemene excursie

Plaats: de Kleine Weerd.

Tijdsduur: ongeveer 1 uur

Kleding: stevige kleding en dichte schoenen; we blijven niet altijd op de paadjes!

Startpunt: de ingang van het terrein aan de kant van het Gouvernement

Kosten: f 2,50 pp of f 5,- per gezin. Gepast betalen aub.

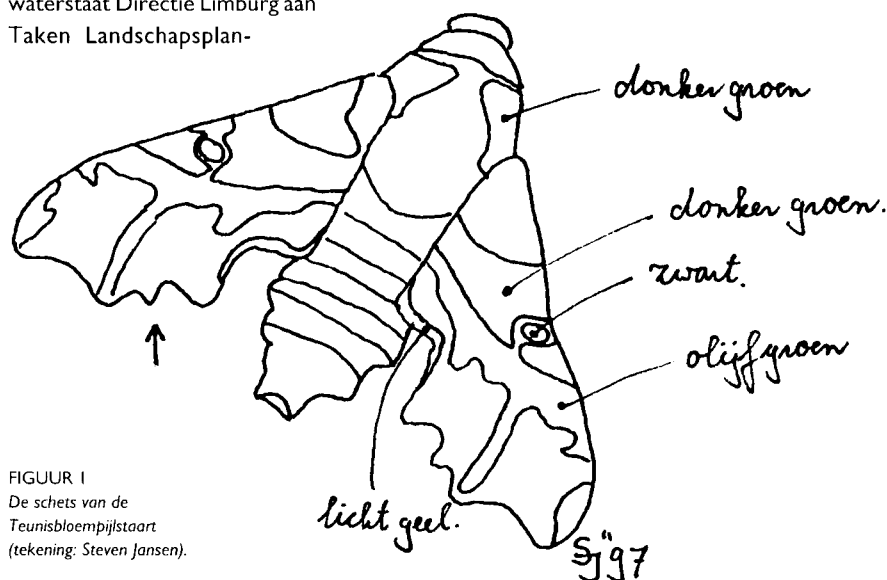
Voor meer informatie over deze excursies kunt u contact opnemen met Peter Albas van de Stichting CNME.

TEUNISBLOEMPIJLSTAART (PROSERPINUS PROSERPINA) IN HET KNOOPPUNT BOCHOLTZ

Het verkeersknooppunt Bocholtz (Gemeente Heerlen) vormt de kruising tussen de Rijksweg A76 en de provinciale weg N281. In het kader van de voorgenomen reconstructie van het klaverblad heeft Rijks-waterstaat Directie Limburg aan Taken Landschapsplan-

ning bv. de opdracht gegeven voor de inventarisatie van de natuurwaarden en migratieknelpunten en voor de landschappelijke inpassing van het ontwerp.

Tijdens een van mijn veldwerkdagen (22 mei 1997) op het knooppunt Bocholtz zag ik in de vegetatie een kleine, maar fraaie pijlstaart zitten. Daar ik deze soort nog nooit eerder had gezien, maakte ik een vlugge schets van de bijzondere kenmerken (figuur 1).

FIGUUR 1
De schets van de
Teunisbloempijlstaart
(tekening: Steven Jansen).

FIGUUR 2
Vindplaatsen van de Teunisbloempijlstaart in Limburg. Vindplaatsen (●) van J. Theelen, C. Felix en R. Wolfs, 1997 (HERMANS & THEELEN, 1998). Nieuwe vindplaats van S. Jansen in 1997 (*).

Zo snel als ik kon rende ik naar de auto om mijn fototoestel te halen. Gelukkig, de pijlstaart zat er nog steeds. Terwijl ik door de lens keek vloog hij weg. Een honderd meter verderop viel hij weer in de vegetatie. Op de plek aangekomen, vloog hij weer op en stak de drukke snelweg A76 over richting Duitsland.

Het knooppunt Bocholtz kent relatief soortenrijke bermen met negen min of meer bedreigde soorten zoals; Behaarde boterbloem (*Ranunculus sardous*), Grote bevernel (*Pimpinella major*), Grote kaardebol (*Dipsacus fullonum*), Grote ratelaar (*Rhinanthus angustifolius*), Knikkende distel (*Carduus nutans*), Margriet (*Leucanthemum vulgare*), Mierikswortel (*Armoracia rusticana*), Ruige weegbree (*Plantago media*), Zeegroene rus (*Juncus inflexus*). De combinatie van graslanden met extensief beheer en onbeheerde ruigten zorgt voor veel variatie in structuur en soortensamenstelling.

Van de 53 genoteerde hogere plantensoorten in het knooppunt Bocholtz zijn er twee soorten die als voedselplant voor de rupsen van de Teunisbloempijlstaart in aanmerking zouden kunnen komen namelijk Harig wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*) en het Wilgenroosje (*Chamerion angustifolium*). De vers uitgekomen pijlstaart is zeer waarschijnlijk hier of in de buurt geboren daar hij bij de eerste ontmoeting "pompde" bewegingen maakte met zijn vleugels.

In Limburg zijn er nu vier vindplaatsen van de Teunisbloempijlstaart bekend. De nieuwe vindplaats valt ook binnen het nieuwe verspreidingsgebied (figuur 2). Deze nieuwe vondst is ook al reeds beschreven (TAKEN LANDSCHAPSPLANNING BV, 1997).

LITERATUUR

HERMANS, J.T. & J. THEELEN, 1998. De Teunisbloempijlstaart in 1996 in Limburg gevonden. Natuurhistorisch Maandblad 87 (2: 47-50).

TAKEN LANDSCHAPSPLANNING BV, 1997. Natuurwaarden knooppunt Bocholtz. In opdracht van Rijkswaterstaat Directie Limburg, Rapportnummer 1441-A, Roermond.

Steven Jansen

Taken Landschapsplanning BV
Postbus 120, Roermond

888 NESTEN VAN WEIDEVOGELS IN 1997 BESCHERMD

STEEDS MEER NATUURLIEFHEBBERS EN BOEREN BESCHERMEN WEIDEVOGELS

Het beschermingswerk van 17 vrijwilligersgroepen in Noord- en Midden-Limburg begint vruchten af te werpen. Het afgelopen jaar werden 888 weidevogelnesten beschermd. In totaal werkten 96 vrijwilligers samen met 200 boeren om deze nesten in wei- en akkerland te sparen.

Hierbij werd 1.987 hectare land afgezocht. Van de gevonden nesten kwam bijna 80% uit. Er werden nesten beschermd van Kievit, Grutto, Wulp, Scholekster en Veldleeuwrik. Dit blijkt uit het jaarverslag vrijwillige weidevogelbescherming 1997 van de stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg, waarin de gegevens van het beschermingswerk van de 17 groepen is gebundeld.

Weidevogels leggen eieren in de periode dat het land wordt bewerkt. Er moet gemest, geploegd en gezaaid worden. In het voorjaar wordt ook het vee weer in de wei gezet. Hierdoor sneuvelen veel weidevogelnesten. Door bebouwing, verdroging, schaalvergroting en andere landbouwmethoden blijkt het voor weidevogels steeds moeilijker te worden om hun jongen in het boerenland groot te krijgen. Vooral Grutto's en Wulpen lijden hieronder. Voor het voortbestaan van de Grutto als broedvogel in Limburg moet zelfs gevreesd worden.

De vrijwilligers zetten zich in om iets aan de achteruitgang van de weidevogels te doen door voorlichting en actief beschermingswerk. Boeren worden benaderd met de vraag of ze mee willen doen aan het beschermingswerk. Dit houdt in dat vrijwilligers nesten van weidevogels opsporen en deze markeren. Aldus kan de boer de nesten ontzien. De medewerking vanuit de agrarische sector wordt door de vrijwilligers als hartverwarmend beschreven.

Op een enkele uitzondering na krijgen de vrijwilligers van bijna alle boeren medewerking bij het beschermingswerk. Tevens blijkt dat steeds meer boeren het beschermingswerk ook zelf oppakken.

De weidevogelvrijwilligers beleven in het werk veel voldoening. Het opsporen van nesten is een uitdaging die sluwheid, kennis en vaardigheid vereist. De nesten die beschermd worden, worden ook gevolgd zodat bekend is wat er met de eieren gebeurt.

De vrijwilligers en boeren gaan ook dit voorjaar weer aan de slag met de bescherming van weidevogels. Hierbij is de hulp van nieuwe vrijwilligers welkom. De stichting IKL organiseert cursussen waarbij het beschermingswerk geleerd kan worden.

Voor meer informatie:

Stichting IKL
0475-352000

MAASGIDSENCURSUS

Gezocht:

Maasgids Hochter Bampd
Maasgids Eijser Beemden
Maasgids Kerkeweerd

De natuurontwikkelingsgebieden Eijssder Beemden, Hochter Bampd en Kerkeweerd.

Scholekster (dia: R. Schols)

Steeds meer mensen kennen deze terreinen en er zijn ook steeds meer mensen die ze willen kennen. De vraag naar geleide excursies wordt steeds groter. De beheerders hebben niet voldoende tijd om al dit (leuke!) werk zelf te doen.

Daarom organiseren het Centrum voor Natuur- en Milieu-Educatie Maastricht en Mergelland en Stichting Ark komend voorjaar een gidsencursus voor de Zuidelijke Maas-terreinen.

Wij zoeken daarvoor enthousiaste mensen die ervaring hebben met het rondleiden in de natuur.

We willen u van harte voor deze cursus uitnodigen. De cursus bestaat uit binnen- en buitenlessen en ziet er als volgt uit:

- **Woensdag 6 mei: binnenles**
kennismaking
inleiding over Stichting Ark en het project Maas Internationaal
het Grensmaasplan
verdere afspraken
- **Woensdag 13 mei: excursie**
Hochter Bampd voor iedereen
- **Woensdag 3 juni: binnenles**
rivierdynamiek
natuurlijke begrazing
vegetatie-ontwikkeling:
de rol van distels en dergelijke meer
- **woensdag 10 juni: excursie**
buitenspecialisatie Eijsder Beemden 1 of

buitenspecialisatie Kerkeweerd 1

- **woensdag 17 juni: binnenles**
omgaan met publiek
andere gebruikers van de Maasvallei
- **woensdag 24 juni: excursie**
vervolg buitenspecialisatie
Eijsder Beemden 2 of
vervolg buitenspecialisatie Kerkeweerd 2
- **woensdag 1 juli: excursie**
buitenspecialisatie Hochter Bampd
- **zaterdag 4 juli: facultatieve excursie** naar
de Millingerwaard (Gelderland)
- In de loop van de maand juli:
oefenexcursies

PRAKTISCH

Het is de bedoeling dat u opgeleid wordt tot terreingids voor of Hochter Bampd of Eijsder Beemden of Kerkeweerd. We vragen u uw keuze bij de eerste les bekend te maken. Alle lessen, binnen en buiten, gaan door op woensdagavond van 20 tot 22 u. De binnenlessen worden gegeven in het Centrum voor Natuur- en Milieu-educatie, Herbenusstraat 89, 6211 RB Maastricht. Voor de buitenlessen worden tijdens de cursus verdere afspraken gemaakt.

Als u:

- alle binnenlessen gevolgd heeft
- en alle buitenlessen voor het gekozen terrein
- en u een voldoende bevonden oefenexcursie geleid hebt,

krijgt u een certificaat 'terreingids Hochter Bampd' resp. 'terreingids Eijsder Beemden' resp. 'terreingids Kerkeweerd'.

VOOR WIE?

We richten ons in eerst instantie tot mensen die reeds een zekere ervaring hebben met het begeleiden van groepen in natuurterreinen of mensen die (net) de IVN-Natuurgidsen- of de CVN-cursus gevolgd hebben.

KOSTEN

De kosten voor de cursus bedragen f 50,- of 950 Bf. Voor dit bedrag krijgt u uiteraard de lessen, maar ook een reader en ander documentatiemateriaal.

VRAGEN EN AANMELDEN

Als u nog vragen heeft over de cursus kunt u contact opnemen met:

Peter Albas

van het CMNE in Maastricht,
tel. 043-3219941
of met

Martine Lejeune

van Stichting Ark,
tel. (in België) 011 225446.

Bij deze personen kunt u zich ook inschrijven voor de cursus.

Het maximale aantal deelnemers is 20, wacht dus niet te lang met beslissen.

FLORON-WEEKEND IN ZUID-LIMBURG

Stichting Floron organiseert een inventarisatie-weekend op 29,30 en 31 mei (Pinksteren). Het verblijf is de kampeerboerderij Terlin-den in Noorbeek.

Nadere inlichtingen en aanmelding:

René van Moorsel
Eyckmanlaan 407
3571 JR Utrecht
tel. 030-2730145
of
Willem Stouthamer
Zoutstraat 17-111
9712 TB Groningen
tel. 050-3143841